
Mjesto PfP-ja u okviru nove strategije NATO-a

ROBERT BARIĆ¹

Sažetak

Usvajanje novog strateškog koncepta NATO-a na summitu u Washingtonu 1999. godine potvrdilo je status programa Partnerstvo za mir kao mosta za uključivanje država nečlanica NATO-a u djelovanje NATO-a (kao primarne sigurnosne organizacije na europskom kontinentu) kroz postizanje interoperabilnosti sa Savezom. Uz to, PfP je postao i jedno od sredstava za poticanje obrambeno-sigurnosne suradnje među europskim zemljama, bez obzira na to pripadaju li NATO-u ili ne.

Takav opis današnjeg mjesta PfP-ija u europskoj sigurnosnoj arhitekturi daje posebno značenje i hrvatskim aktivnostima u okviru tog programa. Kroz aktivnosti programa Republika Hrvatska priprema se za postizanje interoperabilnosti s NATO-om kao dio priprema za buduće članstvo u savezu (to uključuje i reformu obrambenog sustava Hrvatske), a kroz PfP (zajedno s drugim mehanizmima poput OESS-a i Pakta o stabilnosti) otvara joj se mogućnost utjecaja na stabilizaciju situacije u ovom dijelu jugoistočne Europe te ujedno i ostvarivanja ključnih hrvatskih političkih, sigurnosnih i ekonomskih interesa u regiji.

Ključne riječi: Partnerstvo za mir, NATO, sigurnost, jugoistočna Europa

U trenutku nastajanja u siječnju 1994. godine, program PfP² je bio ambiciozno zamišljen kao inicijativa usmjerena na postizanje kooperacije između NATO-a i zemalja izvan sastava Saveza na sljedećim područjima: postizanje transparentnosti u programima planiranja razvoja nacionalne obrane i donošenja obrambenog proračuna, osiguravanje demokratske kontrole nad

1 Robert Barić je natporučnik HV, pomoćnik savjetnika Predsjednika RH za obranu i vojna pitanja te polaznik poslijediplomskog studija Međunarodni politički odnosi na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu

2 Partnership for Peace, Partnerstvo za mir.

oružanim snagama, održavanje sposobnosti uključivanja u međunarodne operacije pod pokroviteljstvom UN i OESS-a, razvoj vojne suradnje s NATO-om.³ Kao ciljevi nove inicijative navedene su sljedeće odrednice:⁴

- širenje i intenziviranje političke i vojne kooperacije u Europi
- širenje europske stabilnosti prema istoku
- smanjivanje prijatnji miru
- izgradnja boljih odnosa s bivšim komunističkim zemljama, kroz kooperaciju u praksi te opredjeljenje tih zemalja za prihvaćanje demokratskih principa.

Međutim, usprkos ovako ambicioznim planovima, već pri samim najavama te inicijative krajem 1993. godine, te posebno poslije njezina pokretanja, uslijedile su brojne kritike izazvane nedostatkom konkretnih aktivnosti, odnosno davanjem jasnog odgovora na pitanje je li PFP prijeko potreban korak za uključivanje neke zemlje u sastav NATO-a, ili se radi samo o kupovanju vremena radi daljnjeg odlaganja definiranja statusa cjelokupne inicijative ("Partnership for Postponement"). Vrlo brzo mogle su se čuti sljedeće kritike PFP-ja:

- aktivnosti NATO-a na području PFP-ja bile su više pod utjecajem zabrinutosti Clintonove administracije za odnose s Rusijom, nego li sigurnosnih percepcija srednje i istočnoeuropskih zemalja⁵
- kritizirano je odbijanje NATO-a za davanje sigurnosnih jamstava i nuđenje članstva novim demokratskim državama na istoku Europe⁶
- istočnoeuropske zemlje su od početka PFP-ja otvoreno kritizirale činjenicu da nedorečenost cijele inicijative nije pomogla u smanjivanju njihovih sigurnosnih problema.

Ta dilema oko same svrhe PFP-a bila je posljedica tada otvorenih dvojbi o budućnosti NATO-a, odnosno pitanja daljnjeg proširenja NATO-a, o čemu su se sredinom devedesetih vodile brojne rasprave.

Razdoblje između 1995. i 1997. godine bilo je ključno za transformaciju PFP-a. Donošenje odluke o proširenju NATO-a na summitu saveza u Madridu 1997. godine (primanje Poljske, Češke i Mađarske) pratila je i odluka o proširivanju aktivnosti PFP-a, što je u iduće dvije godine dovelo do inkorporiranja PFP-ja u sastav nove europske sigurnosne arhitekture, kroz omogućavanje povezivanja djelovanja NATO-a sa zemljama izvan sastava Saveza.

3 NATO Press Communique M-1 (94)2, 10. siječnja 1994.

4 *NATO Enlargement, NATO and U.S. Actions Taken to Facilitate Enlargement*, GAO izvještaj (GAO/NSIAD-96-92), Washington D.C., 6. svibnja 1996., str.3.

5 Tako je Robert Zoellick u uredničkom komentaru u *Washington Postu* napisao: "Svjedoci smo politike koja daje prednost našim strahovanjima o prijetnjama ruskog vođe ispred naše opredjeljenosti Savezu, i demokracijama središnje i istočne Europe" (*Washington Post*, 5. siječnja 1994.).

6 Vidi komentar Paula A. Globea u *The Wall Street Journalu* od 26. siječnja 1994. godine.

PfP u strategiji NATO-a

Radi sagledavanja nove uloge PFP-ja, formalno potvrđene u okviru novog starteškog koncepta NATO-a donesenog prije dvije godine, potrebno je ukratko se osvrnuti na bit tog programa. U sadašnjim okolnostima PFP predstavlja nezaobilazni korak u naporima svake zemlje za mogući ulazak u članstvo NATO-a. No, svim promjenama koje je PFP doživio u zadnjih nekoliko godina, taj program je (kroz stvaranje kooperativnih odnosa na području sigurnosti među europskim zemljama u sastavu NATO-a te izvan njega) nadrastao prvobitnu percepciju čekaonice NATO-a, te time dobio znatno šire značenje.

Ipak, treba istaknuti činjenicu da usprkos svemu što je u okviru PFP-ja dostignuto, taj program ne predstavlja začetak nekog paneuropskog sustava sigurnosti; takvi pogledi bili su prisutni od samog početka PFP-ja,⁷ a još uvijek se mogu čuti. Govoreći o PFP-ju, treba istaknuti njegove glavne značajke:

1. **PfP je program, a ne institucija.** Partnerstvo za mir ne raspolaže vlastitim institucijama, već se sve aktivnosti odvijaju u okviru NATO-vih organa. Tako su sve članice PFP-ja ujedno automatski i članice EAPC-a⁸ a vojne aspekte PFP-ja razvijaju vojna tjela NATO-a.⁹

2. **PfP ne predstavlja jamstvo da će neka zemlja ući u sastav NATO-a.** PFP može olakšati taj proces kroz različite aktivnosti usmjerene na postizanje interoperabilnosti oružanih snaga pojedine države s snagama NATO-a. PFP može pružiti i značajnu pomoć u restrukturiranju oružanih snaga ali i cjelokupnog sigurnosno-obrambenog sustava zemlje. Međutim, primanje u NATO je primarno politička odluka, i ukoliko ne postoji politička članica Saveza za taj korak, od prijema (pa čak i samog pokušaja stjecanja statusa kandidata kroz ulazak u MAP)¹⁰ neće biti ništa.

3. **PfP nije besplatna aktivnost.** Zemlja koja ulazi u PFP mora biti svjesna da uz sve beneficije koje može dobiti postoji i financijska cijena koju preuzima kroz obaveze na koje je pristala u okviru ponuđenih PFP aktivnosti (organizacija vježbi, sudjelovanje u mirovnim misijama i sl.).

4. **PfP svojim članicama ne nudi nikakve sigurnosne garancije.** Ulazak neke zemlje u PFP ne znači da će NATO pružiti pomoć toj zemlji u slučaju njezina ugrožavanja. Članstvo u PFP može pomoći sklapanju bila-

7 Npr. izjava tadašnjeg glavnog tajnika NATO-a Javiera Solane ("PFP je prvi istinski paneuropski sigurnosni sustav") dana 4. veljače 1996. godine na Wehrkunde konferenciji u Münchenu.

8 Euro-Atlantic Partnership Council, osnovan u svibnju 1997. godine kao zamjena za North Atlantic Cooperation Council. Predstavlja okvir za kooperaciju članica NATO-a sa članicama PFP-ja

9 Vojni komitet (Military Committee) NATO-a, te savjetodavno tijelo istog (Radna grupa za vojnu kooperaciju, Military Cooperation Working Group).

10 To pokazuje neuspješni pokušaj Azerbejdžana za ulazak u MAP.

teralnih i/ili multilateralnih obrambenih sporazuma, ali ono ničim ne obavezuje NATO na tom području.

Preokret u daljnjem razvoju PfP-ja uslijedio je nakon ministarskog sastanka NATO-a održanog u proljeće 1997. godine odlukom o ojačavanju Partnerstva za mir kao sredstva za ojačavanje jačih sigurnosnih veza između NATO-a i zemalja članica PfP-ja (donošenjem tzv. **Enhanced PfP Programme**)¹¹, i to kroz uključivanje zemalja u okviru PfP-ja ne samo u zajedničke vojne aktivnosti s NATO-om, već i u političke konzultacije i sudjelovanje u procesu planiranja NATO-a.¹² Takva koncepcija definitivno je potvrđena na washingtonskom summitu NATO-a, gdje je kao jedan od ključnih sigurnosnih zadataka NATO-a određeno daljnje razvijanje partnerstva s zemljama nečlanicama NATO-a.¹³

Washingtonski summit, zajedno s u to vrijeme izvođenom NATO-vom vojnom akcijom protiv SR Jugoslavije (operacija Allied Force) otvorio je mogućnost šireg angažiranja NATO-a, odnosno napuštanja isključivog djelovanja po članku V washingtonskog sporazuma (kolektivna obrana). Ta usmjerenost NATO-a na nove vrste misija (uspostavljanje i očuvanje mira, upravljanje krizama, humanitarne misije i sl.) posebno je istaknula značenje daljnje sigurnosno-obrambene suradnje sa zemljama izvan sastava NATO-a i njihovo uključivanje u vojne aktivnosti Saveza, što je dovelo do toga da je cijeli niz inicijativa pokrenutih na summitu u Washingtonu (DCI, MAP, South East Europe Initiative, Political-Military Framework for NATO led PfP Operations) dobio naglašenu partnersku dimenziju.¹⁴ O značenju partnerstva sa zemljama izvan sastava Saveza govori i činjenica da je partnerstvo proglašeno jednim od temeljnih sigurnosnih zadataka Saveza (zajedno sa stvaranjem euroatlantske sigurnosti, savjetovanjem između zemalja članica NATO-a po pitanjima od zajedničkog interesa, odvracanjem od napada i obranom svake članice Saveza, upravljanjem krizama).¹⁵ Angažiranje zemalja izvan sastava Saveza u sklopu međunarodnih snaga u BiH (SFOR)

11 Bit ovog unaprijeđivanja PfP-ja je u širenju kooperacije s isključivo vojnih pitanja (npr. pitanja zračne obrane, elektronsko ratovanje ili vojne vježbe) na šira obrambena pitanja koja nadilaze isključivo vojnu kooperaciju (npr. demokratska kontrola nad oružanim snagama, upravljanje krizama, i sl.). Ciljevi ovog unapređenja su: ojačati političku konzultaciju u okviru PfP-ja; razviti više operativnu ulogu za PFP; u većoj mjeri uključiti zemlje članice PFP-ja u proces planiranja i donošenja odluka NATO-a. Vidi: *The NATO Handbook*, str. 93-94.

12 Prve PFP članice uključene su u PARP (Planning and Review Process;) 1995. i 1996. godine, no to je bilo razdoblje stjecanja iskustva; puni razvitak aktivnosti povezanih s PARP-om uslijedio je nakon 1997. godine.

13 Za detaljniji prikaz vidi: *Towards a Partnership for the 21st Century – The Enhanced and more Operational Partnership*, Report by the Political Military Steering Committee on Partnership for Peace, travanj 1999.

14 Vidi: François, Isabelle, *Partnership: One of NATO's fundamental security tasks*, NATO Review Vol.40, No.1 (Spring-Summer 2000), str. 27-30.

15 Vidi: Cragg, Anthony, *A new Strategic Concept for a new era*, NATO Review, Vol. 47, No. 2, ljeto 1999., str. 19-22.

i na Kosovu (KFOR) jasno demonstriraju značaj partnerske dimenzije djelovanja NATO-a.

Glavne komponente partnerskog odnosa, određene novim strateškim konceptom NATO-a, su sljedeće:

1. Operational Capabilities Concept (OCC), ojačavanje sposobnosti partnerskih zemalja za zajednički razmještaj i djelovanje sa snagama zemalja NATO-a. Ključ te inicijative je u identificiranju nacionalnih snaga zemalja članica PfP-ja koje se mogu uključiti u operacije NATO-a koje ne potpadaju pod članak V. Ta inicijativa je značajna jer dopunjuje napore zemalja članica NATO-a za razvojem ključnih borbenih sposobnosti Saveza u okviru inicijative DCI.¹⁶

2. PFP Training and Education Enhancement program, usmjeren na poboljšavanje uvježbavanja i školovanja osoblja oružanih snaga zemalja članica PfP-ja, s naglaskom na interoperabilnosti (pitanje obrambenih koncepata, doktrina, procedura te jezičnog školovanja), te promoviranju veće kooperacije i dijaloga između NATO-a i drugih zemalja na području sigurnosti i obrane.

3. Proširenje PARP procesa. PARP se prilagođava radi postizanja bolje interoperabilnosti i sposobnosti snaga zemalja članica PfP-ja za PFP operacije pod NATO-ovim vodstvom. Aktivnosti se odvijaju na političkoj razini (suradnja na ministarskom nivou, sa ciljem davanja strateških prava zemljama koje surađuju s NATO-om, radi budućeg razvoja njihovih snaga) i na operativnoj razini (određivanje snaga koje pojedina članica PfP-ja može dati za djelovanje u operacijama s NATO-om, te davanje određenih ciljeva u njezinom obrambenom planiranju).

4. Membership Action Plan. Ta inicijativa je usmjerena na pružanje pomoći zemljama koje su izrazile želju za ulazak u članstvo NATO-a, i to kroz oblikovanje programa suradnje u okviru PFP-a prema pripremama za preuzimanje obaveza i dužnosti na području zajedničke sigurnosti i kolektivne obrane.

Drugi krug proširenja NATO-a i PFP

Jedno od ključnih pitanja, posebno važnih za zemlje srednje i istočne Europe, je pitanje daljnjeg proširenja NATO-a. Tranzicijske zemlje regije sa sve većom zabrinutošću promatraju vanjsku politiku Rusije pod Putinovom administracijom, koju obilježava izrazita agresivnost prema susjednim zemljama. Iz tih razloga, zemlje središnje i istočne Europe nestrpljivo oče-

¹⁶ Defence Capabilities Initiative, jedna od inicijativa pokrenutih na Washingtonskom summitu. Njezin cilj je poboljšavanje vojnih sposobnosti NATO-a kroz razvijanje bolje interoperabilnosti između članica Saveza.

kuju izjašnjavanje nove američke administracije po tom pitanju, koje će uslijediti na summitu NATO-a 2002. godine.

Po tom pitanju, jedan od presudnih činilaca koji će utjecati na prijem novih članica u NATO su vojne sposobnosti potencijalnih budućih članica. Odluka američkog predsjednika Clintona iz 1997. godine o primanju tri nova člana u NATO se temeljila primarno na političkim razlozima (stabilizacija srednje Europe), a ne na tome koliko nove članice mogu pridonijeti vojnom djelovanju NATO-a. Međutim, iskustvo iz operacije Allied Force pokazalo je značaj moderne vojne tehnologije u sukobima te europsko zaostajanje za SAD na tom području. Zbog toga je u SAD, ali i u zapadnoeuropskim zemljama, znatno manji entuzijazam za proširenjem NATO-a koje neće pridonijeti jačanju vojnih sposobnosti Saveza, već će ih čak možda i unazaditi.

Zbog navedenog, izgradnja vojnih sposobnosti zemalja koje u budućnosti žele postati članice NATO-a postaje jedan od ključnih uvjeta za ulazak u NATO. Napravljene analize pokazuju da su dvije od tri nove članice NATO-a (Češka, Mađarska) sposobne samo marginalno doprinosti vojnim sposobnostima Saveza.¹⁷ Da je u NATO-u vidljivo nezadovoljstvo takvom situacijom, pokazuju i kritike koje je glavni tajnik NATO-a lord Robertson izrekao u Pragu, za vrijeme posjeta Češkoj u ožujku ove godine. Zanimljiva je i nedavno objavljena studija američkog Instituta za studije nacionalne sigurnosti (INSS, dio Nacionalnog obrambenog Univerziteta smještenog u Washingtonu D.C.) koja preporučuje odgađanje dalje ekspanzije NATO-a do 2005. godine, kako zbog političkih pitanja povezanih s istom, tako i zbog potrebe da se potencijalnim članicama da dodatno vrijeme za restrukturiranje njihovih vojnih snaga radi postizanja interoperabilnosti s NATO-om.¹⁸

U takvom kontekstu, mogućnosti koje programi u okviru PfP-ja pružaju za restrukturiranje oružanih snaga potencijalnih budućih članica NATO-a iznimno su važni za Republiku Hrvatsku, pošto je hrvatsko političko vodstvo jasno izrazilo želju za ulaskom u NATO kao dijelom napora za ulaskom u euroatlantske institucije i integracijske procese. Po pitanju restrukturiranja sustava nacionalne obrane stručna pomoć koju Hrvatska može dobiti kroz PfP od NATO-a ne smije se potcijeniti, posebno u situaciji kad je u Hrvatskoj u zadnjih deset godina bilo zanemarivano pronalaženje rješenja koja bi omogućila transformaciju hrvatskih oružanih snaga u moderne vojne snage zapadnog tipa, ali i rješavanje drugih pitanja vezanih uz tu problematiku (a posebno pitanja civilno-vojnih odnosa). Ta žalosna činjenica vidljiva je i u novim prilikama (kroz zanemarivanje stručnih eksperti za te davanje prijedloga uređenja odnosa u sustavu nacionalne obrane koji se temelje na pojedinim političkim interesima a ne na težnji da se stvore uvjeti za trajno rješenje svih problema na tom području).

17 *Integrating New Allies Into NATO*, Congressional Budget Office Paper, listopad 2000.

18 Simon, Jeffrey, *The Next Round of NATO Enlargement*, Strategic Forum No. 176, Institute for National Security Studies, National Defense University, listopad 2000.

No, također je značajna i činjenica da na području jugoistočne Europe PFP postaje glavni organizacijski okvir za upravljanje krizama, izgradnju međusobnog povjerenja među članicama regije, te sprečavanje obnavljanja sukoba. Iz navedenih razloga, Republika Hrvatska u okviru suradnje s PFP-om mora se od samog početka postaviti u položaj ne samo primaoca već i ponuđača, tj. svojim aktivnostima pridonijeti ukupnoj stabilizaciji ovog prostora, te olakšati djelovanje snaga NATO-a u regiji.¹⁹

Što je još važnije, sve aktivnosti u okviru PFP-ja (zajedno s drugim naporima, poput npr. Pakta stabilnosti) trebaju poslužiti i za ostvarivanje hrvatskih interesa u regiji. To primarno znači, pomaganje stabilizacije situacije u Bosni i Hercegovini, uz ostvarivanje što većega hrvatskog političkog i ekonomskog utjecaja koji bi vodio prema uspostavljanju strateškog partnerstva između dviju zemalja. Uspostavljanjem partnerskih i kooperativnih veza u potpunosti će biti poništena politika prethodnog hrvatskog režima prema Bosni i Hercegovini, usmjerena na cijepanje i podjelu Bosne i Hercegovine. U strateškom interesu Republike Hrvatske je uspostava Bosne i Hercegovine kao demokratske i multietničke države, jer će time biti značajno olakšano rješavanje problema koji su povezani sa sigurnosnim položajem Republike Hrvatske (a posebno novih sigurnosnih izazova, poput borbe protiv organiziranog kriminala ili krijumčarenja ljudi i narkotika), bit će intenzivirana obostrano korisna ekonomska suradnja (tradicionalno, najveći dio bosanskohercegovačke privrede bio je orijentiran prema Zagrebu, a ne prema Beogradu) te osigurano ostvarivanje prava bosanskih Hrvata kao jednog od tri konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini.

Republika Hrvatska bi se svojim aktivnostima mogla uključiti u nastojanja koja su prisutna u okviru NATO-a za pronalaženjem načina uključivanja BiH u aktivnosti u okviru PFP-ja. Primjerice, Hrvatska bi mogla inicirati stvaranje zajedničke postrojbe s BiH, koja ne bi trebala biti borbena već potporna postrojba, namijenjena humanitarnim misijama, s potencijalom upotrebe u međunarodnim mirovnim misijama i u kojoj bi se nalazili predstavnici sve tri vojske u BiH (na taj način moglo bi se smanjivati i dalje prisutno nepovjerenje između tri strane u BiH koje predstavlja posljedicu rata u BiH). Te ciljeve najbolje bi mogla zadovoljiti postrojba namijenjena djelovanju u slučaju prirodnih i tehnoloških katastrofa, opremljena uz pomoć susjednih zemalja (uključujući i Hrvatsku). Navedena inicijativa dobro bi se uklopila u opći trend koji je sada prisutan u Europi, i koji je vidljiv u NATO-vom konceptu CIMIC (Civil-Military Cooperation, civilno-vojna kooperacija).

Pod CIMIC-om se podrazumijeva vojni koncept uspostavljanja civilno-vojnih odnosa, tj. odnosa vojnog zapovjedništva s državnim i lokalnim vlas-

19 O hrvatskoj strategiji za PFP vidi: Barić, Robert, *Hrvatska strategija za PFP*, Politička misao.

tima, međunarodnim organizacijama i nevladinim organizacijama.²⁰ CIMIC nije novi koncept, ali mu NATO nakon 1992. godine posvećuje povećanu pažnju, što se uostalom i moglo vidjeti u operacijama snaga IFOR-a/SFOR-a u BiH, te sada KFOR-a na Kosovu. U kontekstu predložene zajedničke postrojbe, glavno područje kooperacije bilo bi civilno planiranje za izvanredne situacije (CEP, Civil Emergency Planning): uloga predložene postrojbe bila bi pružanje pomoći civilnim vlastima u slučaju prirodnih i tehnoloških katastrofa te kasnije sudjelovanje u otklanjanju nastalih posljedica (obnova infrastrukture, uklanjanje štetnih posljedica).

Predložena postrojba bi mogla biti veličine bojne (do 600 ljudi) i sastojati se od sljedećih komponenti:

- stožerna komponenta
- logistička komponenta
- inženjerijska satnija (oprema za raščišćavanje te za radove poput uređivanja puteva i gradnje manjih infrastrukturnih objekata)
- medicinska satnija (pružanje medicinske pomoći i medicinska evakuacija)
- transportna satnija.

Zbog ekonomske situacije u BiH ne može se očekivati da bi BiH značajno sudjelovala u opremanju te postrojbe. Najveću pomoć trebale bi pružiti zemlje članice NATO-a, a Hrvatska bi mogla pridonijeti također dijelom davanjem opreme, kao i transportnih i logističkih usluga, obukom ljudstva, davanjem ekspertize. Zapravo, Hrvatska bi trebala nastojati iskoristiti tu priliku da se postavi kao vođa programa (ili bar da ima ključnu savjetničku ulogu) opremanja te postrojbe koji bi se odvijao u okviru Pfp-a.

Tako zamišljena postrojba mogla bi se lako uključiti i u humanitarne operacije izvan područja BiH te i u nekoliko međunarodnih inicijativa na području civilno-vojne kooperacije:

- uključivanje u NATO-v plan CIMIC 2000 planiranja civilnih aspekata vojnih operacija, koji obuhvaća i zemlje članice Pfp
- suradnju s UN-ovim Uredom za koordiniranje pružanja pomoći u slučaju prirodnih i tehnoloških katastrofa (OCHA, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs; taj ured ima zadatak koordiniranja postrojbi i resursa koje pojedine zemlje dobrovoljno stavljaju na raspolaganje za primjenu u slučajevima prirodnih ili tehnoloških katastrofa).

Za Hrvatsku, sudjelovanje u takvom programu imalo bi višestruke koristi. S jedne strane, poticali bi se napori međunarodne zajednice za stvaranjem unificiranih oružanih snaga BiH. Druga prednost je činjenica da

20 Detaljnije o CIMIC-u vidi: Golc, Lucyana, *Chosen Aspects of Civil-Military Co-operation - the Polish Experience*, prezentacija na skupu NATO/Croatia Seminar on Civil-Military Cooperation, Firenca, 15.-17. svibnja 2000.

uspostava potporne a ne borbene postrojbe može pridonijeti daljnjoj stabilnosti u regiji. Uz to, tom inicijativom Hrvatska bi se uklopila u dva trenda prisutna u NATO-u: davanju naglaska na razvijanju sredstava za intervencije u slučaju prirodnih i tehnoloških katastrofa te želji izraženoj u NATO-u da se BiH uključi u neki oblik sigurnosne suradnje u okviru PFP-a. Daljnji hrvatski koraci mogli bi biti usmjereni na širenje sigurnosne suradnje, npr. prema uspostavljanju snažnije bilateralne kooperacije s BiH kroz nuđenje zajedničke obuke i uvježbavanja postrojbi (u to bi se mogle uključiti i druge zemlje poput npr. Mađarske), mogućnosti uspostavljanja zajedničkih centara za održavanje vojne tehnike i sl. Za ostvarivanje navedenih ciljeva mehanizmi u okviru PFP-ja mogu biti izuzetno korisni.

Dugoročne koristi za Hrvatsku mogle bi biti višestruke: pokazivanje hrvatske spremnosti za poduzimanjem stabilizirajućih mjera u regiji; davanje pozitivnog utjecaja na promjene u BiH i poticanje inicijativa koje će dugoročno dovesti do jačanja hrvatskog utjecaja u BiH, a time i značajno pridonijeti jačanju hrvatske sigurnosti; uspostavljanje takve suradnje i s drugim zemljama regije. Ti i drugi koraci potaknuti će i brže promjene hrvatskog obrambenog sustava (što je značajno s obzirom na prije spomenute hrvatske napore za ulazak u NATO). Kao dobar primjer rezultata koji se na taj način mogu postići, može poslužiti poljsko iskustvo u okviru PFP-ja.²¹

Navedene činjenice pokazuju dvostruki značaj PFP-ja za Hrvatsku. PFP je jedno od sredstava za uključivanje Republike Hrvatske u euroatlantske integracijske procese (priprema za ulazak u NATO). S druge strane, to je i jedan od mehanizama kojim bi Hrvatska mogla značajno utjecati ne samo na stabilizaciju regije, već i za ostvarivanje ključnih hrvatskih interesa u regiji (posebno u BiH) kroz jačanje bilateralne i multilateralne kooperacije s zemljama regije (ali i šire) na političkom, sigurnosnom i ekonomskom području.

21 Vidi: Puzskar, Bohdan, *Partnership for Peace in Polish Security Policy*, International Conference: "The Future of Partnership For Peace", Bled, 4.-6. lipnja 1999., Centar za strateške studije slovenskog Ministarstva obrane, Ljubljana 2000., str. 42-45.

Robert Barić

Position of PfP in the Context of New Strategy of NATO

Summary

Endorsement of the new strategic concept of NATO at the summit in Washington in 1999 affirmed the status of the Partnership for Peace programme as a bridge for including non-member countries of NATO to the NATO activities (as the primary security organisation on the European continent) by accomplishing interoperability with the Alliance. Moreover, PfP has become one of the means of supporting the co-operation among the European countries in defence and security, regardless if they are members of NATO or not. Such a representation of the PfP's position today in the European security architecture gives also a special significance to the Croatian activities in the context of the programme. Through the activities of the programme the Republic of Croatia is preparing itself to accomplish the interoperability with NATO as a part of preparing for the future membership in the Alliance (this also includes the reform of the Croatian defence system) and through PfP (along with other mechanisms such as OSCE and Stability Pact) there is a possibility arising for Croatia to exert influence upon the stabilisation of situation in this part of South-Eastern Europe and at the same time to accomplish some vital political, security and economic interests in the region.

Literatura:

- An Alliance for the 21st Century*, Washington Summit Communiqué (Press Release NAC-S(99)64), Washington D.C., 24. travnja 1999.
- Barić, Robert, *Hrvatska strategija za PfP*, Politička misao 4/2000
- Cragg, Anthony, *A new Strategic Concept for a new era*, NATO Review, Vol. 47, No. 2, ljeto 1999., str. 19-22.
- François, Isabelle, *Partnership: One of NATO's fundamental security tasks*, NATO Review Vol.40, No.1, proljeće-ljeto 2000., str. 27-30.
- Golc, Lucyana, *Chosen Aspects of Civil-Military Co-operation – the Polish Experience*, prezentacija na skupu NATO/Croatia Seminar on Civil-Military Cooperation, Firenca, 15.-17. svibnja 2000.
- Integrating New Allies Into NATO*, Congressional Budget Office Paper, listopad 2000.
- The NATO Handbook*, 50th Anniversary Edition, Bruxelles, 1999.

- NATO Enlargement, NATO and U.S. Actions Taken to Facilitate Enlargement*, GAO izvještaj (GAO/NSIAD-96-92), Washington D.C., 6. svibnja 1996.
- NATO Press Communiqué M-1 (94)2*, 10. siječnja 1994.
- Puszkar, Bohdan, *Partnership for Peace in Polish Security Policy*, International Conference: "The Future of Partnership For Peace", Bled, 4.-6. lipnja 1999., Centar za strateške studije slovenskog Ministarstva obrane, Ljubljana 2000., str. 42-45.
- Simon, Jeffry, *The Next Round of NATO Enlargement*, Strategic Forum No. 176, Institute for National Security Studies, National Defense University, listopad 2000.
- Towards a Partnership for the 21st Century – The Enhanced and more Operational Partnership*, Report by the Political Military Steering Committee on Partnership for Peace, travanj 1999.
- John D. Martz (urednik): *United States Policy in Latin America – A Decade of Crisis and Challenge*, University of Nebraska Press, 1995.
- Louis W. Goodman, Johanna S.R. Mendelson, Juan Rial, *The Military and Democracy – The Future of Civil-Military Relations in Latin America*, Lexington Books, 1992.